

लोक सेवा आयोग
नेपाल शिक्षा सेवा, पुरातत्व समूह, पुरातत्व उपसमूह, राजपत्र अनकित प्रथम श्रेणी, अनुसन्धान सहायक पदको
खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रम योजनालाई दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण :-	लिखित परीक्षा (Written Examination)	पूर्णाङ्क :- २००
द्वितीय चरण :-	अन्तर्वार्ता (Interview)	पूर्णाङ्क :- ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क :- २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उतीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली		प्रश्नसंख्या × अङ्क	समय
प्रथम	सामान्य ज्ञान र सामान्य अभिज्ञता परीक्षण (General Awareness & General Aptitude Test)	१००	४०	वस्तुगत (Objective)	बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQs)	२५ प्रश्न × २ अङ्क	४५ मिनेट
	सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based - knowledge)					२५ प्रश्न × २ अङ्क	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based - knowledge)	१००	४०	विषयगत (Subjective)	छोटो उत्तर (Short Answer) लामो उत्तर (Long Answer)	१२ प्रश्न × ५ अङ्क ४ प्रश्न × १० अङ्क	२ घण्टा १५ मिनेट

द्वितीय चरण : अन्तर्वार्ता (Interview)

पूर्णाङ्क :- ३०

पत्र / विषय	पूर्णाङ्क	उतीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	समय
अन्तर्वार्ता (Interview)	३०		बोर्ड अन्तर्वार्ता (Board Interview)	-

द्रष्टव्य :

- यो पाठ्यक्रमको योजनालाई प्रथम चरण र द्वितीय चरण गरी दुई भागमा विभाजन गरिएको छ ।
- लिखित परीक्षाको प्रश्नपत्रको माध्यम भाषा पाठ्यक्रमको विषयवस्तु जुन भाषामा दिइएको छ सोही भाषाको आधारमा नेपाली वा अंग्रेजी मध्ये कुनै एक मात्र भाषा हुनेछ । तर विषयवस्तुलाई स्पष्ट गर्नुपर्ने अवस्थामा दुवै भाषा समेत प्रयोग सकिने छ ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
- प्रथम पत्र र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ । तर एकैदिनमा परीक्षा लिइनेछ ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरूको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक हुने परीक्षामा परीक्षार्थीले उत्तर लेख्दा अंग्रेजी ठूलो अक्षरहरू (Capital letters): A, B, C, D मा लेख्नुपर्नेछ । सानो अक्षरहरू (Small letters): a, b, c, d लेखेको वा अन्य कुनै सङ्केत गरेको भए सबै उत्तरपुस्तिका रद्द हुनेछ ।
- बहुवैकल्पिक प्रश्नहरू हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको क्याल्कुलेटर (Calculator) प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
- परीक्षामा परीक्षार्थीले मोबाइल वा यस्तै प्रकारका विद्युतीय उपकरण परीक्षा हलमा लैजान पाइने छैन ।
- विषयगत प्रश्नहरूको हकमा तोकिएको अंकको एउटा लामो प्रश्न वा एउटा प्रश्नका दुई वा दुई भन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिने छ ।
- विषयगत प्रश्न हुनेका हकमा प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोहीखण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।

लोक सेवा आयोग

नेपाल शिक्षा सेवा, पुरातत्व समूह, पुरातत्व उपसमूह, राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणी, अनुसन्धान सहायक पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

११. परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या, अङ्क र अङ्कभार यथासम्भव सम्बन्धित पत्र/विषयमा दिइए अनुसार हुनेछ ।
१२. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरु परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्भन्नु पर्दछ ।
१३. प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरुलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
१४. यस भन्दा अगाडि लागु भएका माथि उल्लेखित सेवा, समूहको पाठ्यक्रम खारेज गरिएको छ ।
१५. पाठ्यक्रम लागू मिति : - २०७८/१०/२४

लोक सेवा आयोग
नेपाल शिक्षा सेवा, पुरातत्व समूह, पुरातत्व उपसमूह, राजपत्र अनकित प्रथम श्रेणी, अनुसन्धान सहायक पदको
खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र (Paper I) :-
सामान्य ज्ञान र सामान्य अभिक्षमता परीक्षण तथा सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान

भाग (Part I) :
सामान्य ज्ञान र सामान्य अभिक्षमता परीक्षण
(General Awareness and General Aptitude Test)

खण्ड (Section - A) : (१५ प्रश्न× २ अङ्क = ३० अङ्क)

1. सामान्य ज्ञान (General Awareness) (१६ अङ्क)
 - 1.1 नेपालको भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक स्रोत र साधनहरु
 - 1.2 नेपालको ऐतिहासिक, सांस्कृतिक र सामाजिक अवस्था सम्बन्धी जानकारी
 - 1.3 नेपालको आर्थिक अवस्था र चालु आवधिक योजना सम्बन्धी जानकारी
 - 1.4 जैविक विविधता, दिगो विकास, वातावरण, प्रदुषण, जलवायु परिवर्तन र जनसंख्या व्यवस्थापन
 - 1.5 मानव जीवनमा प्रत्यक्ष प्रभाव पार्ने विज्ञान र प्रविधिका महत्वपूर्ण उपलब्धिहरु
 - 1.6 जनस्वास्थ्य, रोग, खाद्य र पोषण सम्बन्धी सामान्य जानकारी
 - 1.7 नेपालको संविधान (भाग १ देखि ५ सम्म र अनुसूचीहरु)
 - 1.8 संयुक्त राष्ट्रसंघ र यसका विशिष्टीकृत संस्था सम्बन्धी जानकारी
 - 1.9 क्षेत्रीय संगठन (सार्क, बिमस्टेक, आसियान र युरोपियन संघ) सम्बन्धी जानकारी
 - 1.10 राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका समसामयिक गतिविधिहरु
2. सार्वजनिक व्यवस्थापन (Public Management) (१४ अङ्क)
 - 2.1 कार्यालय व्यवस्थापन (Office Management)
 - 2.1.1 कार्यालय (Office) : परिचय, महत्व, कार्य र प्रकार
 - 2.1.2 सहायक कर्मचारीका कार्य र गुणहरु
 - 2.1.3 कार्यालय स्रोत साधन (Office Resources): परिचय र प्रकार
 - 2.1.4 कार्यालयमा सञ्चारको महत्व, किसिम र साधन
 - 2.1.5 कार्यालय कार्यविधि (Office Procedure) : पत्र व्यवहार (Correspondence), दर्ता र चलानी (Registration & Dispatch), परिपत्र (Circular), तोक आदेश (Order), टिप्पणी लेखन र टिप्पणी तयार पार्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु
 - 2.1.6 अभिलेख व्यवस्थापन (Record Management)
 - 2.2 निजामती सेवा ऐन र नियमावलीमा भएका देहायका व्यवस्थाहरु
 - 2.2.1 निजामती सेवाको गठन, संगठन संरचना, पदपूर्ति गर्ने तरिका र प्रक्रियाहरु
 - 2.2.2 कर्मचारीको नियुक्ति, सरुवा, बढुवा, बिदा, विभागीय सजाय र अवकाश
 - 2.2.3 कर्मचारीले पालन गर्नुपर्ने आचरण र कर्तव्यहरु
 - 2.3 सरकारी बजेट, लेखा र लेखापरीक्षण प्रणाली सम्बन्धी सामान्य जानकारी
 - 2.4 सार्वजनिक सेवा प्रवाहको अर्थ, सेवा प्रवाह गर्ने निकाय, तरिका र माध्यमहरु
 - 2.5 सार्वजनिक बडापत्र (Public Charter) : महत्व र आवश्यकता
 - 2.6 व्यवस्थापनको अवधारणा तथा सार्वजनिक व्यवस्थापनमा निर्देशन, नियन्त्रण, समन्वय, निर्णय प्रक्रिया, उत्प्रेरण र नेतृत्व सम्बन्धी जानकारी
 - 2.7 मानवीय मूल्य मान्यता (Human Values), नागरिक कर्तव्य र दायित्व तथा अनुशासन

लोक सेवा आयोग
नेपाल शिक्षा सेवा, पुरातत्व समूह, पुरातत्व उपसमूह, राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणी, अनुसन्धान सहायक पदको
खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

खण्ड (Section - B) : (१० प्रश्न× २ अङ्क = २० अङ्क)

3. **सामान्य अभिक्षमता परीक्षण (General Aptitude Test)**
- 3.1 **शाब्दिक अभिक्षमता परीक्षण (Verbal Aptitude Test) :** यस परीक्षणमा शब्दज्ञान, अनुक्रम, समरूपता, वर्गीकरण, कोडिङ-डिकोडिङ, दिशा र दुरी ज्ञान परीक्षण (direction & distance sense test), तर्क विचार सम्बन्धी (logical reasoning), पंक्तिक्रम (ranking order) आदि विषयवस्तुबाट प्रश्नहरू समावेश गरिनेछ ।
- 3.2 **संख्यात्मक अभिक्षमता परीक्षण (Numerical Aptitude Test) :** यस परीक्षणमा अनुक्रम, समरूपता, वर्गीकरण, कोडिङ, मेट्रिक्स, अंकगणितीय तर्क /क्रिया सम्बन्धी, प्रतिशत, भिन्न, अनुपात, औसत, समय र काम, आदि विषयवस्तुबाट प्रश्नहरू समावेश गरिनेछ ।
- 3.3 **अशाब्दिक अभिक्षमता परीक्षण (Non-Verbal/Abstract Aptitude Test) :** यस परीक्षणमा अनुक्रम, समरूपता, वर्गीकरण, भेन चित्र, मेट्रिक्स, त्रिभुज र वर्गहरूको रचना, चित्र वा आकृति बनावट र विश्लेषण, आदि विषयवस्तुबाट प्रश्नहरू समावेश गरिनेछ ।
- 3.4 **रजु गर्ने (Verification test) र फाइलिङ अभिरुचि परीक्षण (Filing aptitude test):** रजु गर्ने (Verification test) परीक्षणमा तथ्यांक, संख्या वा शाब्दिक सूचनालाई जाँच गर्ने वा त्रुटी पत्ता लगाउने अथवा समानता वा भिन्नता पत्ता लगाउने किसिमका प्रश्नहरू समावेश हुनेछन । फाइलिङ अभिरुचि परीक्षण (Filing aptitude test) मा शाब्दिक र संख्यात्मक फाइलिङ वस्तु वा प्रक्रियालाई वर्णमालाक्रम, संख्यात्मकक्रम वा कालक्रम अनुसार समाधान गर्ने किसिमका प्रश्नहरू समावेश हुनेछन ।
- 3.5 **निर्देशन अनुसरण गर्ने (Follows the instructions) र विश्लेषणात्मक तार्किकता परीक्षण (Analytical reasoning test):** निर्देशन अनुसरण गर्ने (Follows the instructions) परीक्षणमा दिइएको लिखित निर्देशनलाई हुबहु अनुसरण गरी समाधान गर्ने किसिमका प्रश्नहरू समावेश हुनेछन । विश्लेषणात्मक तार्किकता परीक्षण (Analytical reasoning test) मा शाब्दिक वा संख्यात्मक वा अशाब्दिक (चित्रात्मक) किसिमका विश्लेषणात्मक तार्किकता सम्बन्धी प्रश्नहरू समावेश हुनेछन ।

भाग (Part II) :-

सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based - Knowledge)

(२५ प्रश्न× २ अङ्क = ५० अङ्क)

१. संस्कृत भाषा

- १.१ संस्कृत भाषाको परिचय र यसका विशेषता
१.२ संस्कृत भाषाको वैज्ञानिक अध्ययन - ध्वनिविज्ञान, वर्णविज्ञान, रूपविज्ञान, वाक्यविज्ञान र अर्थविज्ञान
१.३ वैदिक संस्कृत भाषा र लौकिक संस्कृत भाषाको सामान्य परिचय र भिन्नता

२. संस्कृत व्याकरण

- २.१ वर्ण समाप्ताय र प्रत्याहारको परिचय
२.२ वर्णोच्चारणस्थान, प्रयत्न, संज्ञा र सन्धिको परिचय
२.३ सुबन्त शब्दहरूको प्रयोग साधन, रूपावली ज्ञान र वाक्यमा प्रयोग
२.४ तिङन्त शब्द र धातुहरूको प्रयोग साधन, रूपावलीको ज्ञान र वाक्यमा प्रयोग
२.५ कृदन्त, तद्धितान्त शब्द निर्माण प्रक्रिया र प्रयोग
२.६ कारक र समासको परिचय र प्रयोग
२.७ स्त्रीप्रत्ययान्त शब्द निर्माण प्रक्रिया

लोक सेवा आयोग

नेपाल शिक्षा सेवा, पुरातत्व समूह, पुरातत्व उपसमूह, राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणी, अनुसन्धान सहायक पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

३. वाक्य रचना प्रक्रिया

- ३.१ कर्तृवाच्य, कर्मवाच्य, भाववाच्यको वाक्य प्रयोग
- ३.२ कर्तृवाच्य, कर्मवाच्य, भाववाच्यको वाच्य परिवर्तन
- ३.३ अशुद्ध वाक्यको शुद्धीकरण
- ३.४ संस्कृत भाषाबाट नेपाली भाषामा अनुवाद
- ३.५ नेपाली भाषाबाट संस्कृत भाषामा अनुवाद

४. संस्कृत वाङ्मय र यसका प्रमुख स्रष्टाहरु

- ४.१ वेद, उपवेद, ब्राह्मणग्रन्थ र उपनिषद्को परिचय
- ४.२ स्मृतिग्रन्थहरु र वेदाङ्गको परिचय
- ४.३ पुराणको लक्षण, पुराण र उपपुराणको नाम
- ४.४ रामायण र महाभारत सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- ४.५ भास, कालिदास, अश्वघोष, भारवि, भवभूति, माघ, बाण भट्ट, श्रीहर्ष, प्रताप मल्ल, शक्ति बल्लभ, छविलाल, सुकृतिदत्त पन्त, कुलचन्द्र गौतम, पण्डितराज सोमनाथ सिग्देलको परिचय र कृतिहरु
- ४.६ संस्कृत महाकाव्य, खण्डकाव्य, चम्पूकाव्य, नाटक र गद्यकाव्यको सामान्य परिचय
- ४.७ प्राच्य दर्शन र तन्त्रको सामान्य परिचय

५. धर्म, दर्शन र इतिहास

- ५.१ हिन्दु दर्शनको उत्पत्ति र विकास
- ५.२ शैव, वैष्णव, शाक्त, सौर्य र गाणपत्य संप्रदाय सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- ५.३ बौद्ध दर्शनको उत्पत्ति र विकास
- ५.४ बुद्धका उपदेशहरु (चतुआर्य सत्य र अष्टाङ्गिक मार्ग)
- ५.५ निर्वाण एवं बोधिसत्व सम्बन्धी धारणा
- ५.६ बुद्ध धर्मका विभिन्न सम्प्रदायहरु
- ५.७ नेपालमा प्रचलित मुख्य मुख्य अन्य धर्महरुका बारेमा सामान्य जानकारी
- ५.८ लिच्छवी, मल्ल र आधुनिककालिन इतिहासको सामान्य जानकारी

६. लिपिविज्ञान

- ६.१ नेपालमा विभिन्न कालमा प्रचलनमा रहेका लिपिहरुको विकासक्रम
- ६.२ ब्राह्मी, पूर्वलिच्छवी, उत्तर लिच्छवी लिपिहरुको जानकारी
- ६.३ नेवारी लिपिका विभिन्न प्रकारहरु सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- ६.४ प्राचीन देवनागरी लिपि

७. नेपालमा अभिलेख व्यवस्थापन

- ७.१ अभिलेख एवं कागजातको परिभाषा
- ७.२ अभिलेखको प्राप्ति
- ७.३ अभिलेखको सूचीकरण एवं वर्गीकरण
- ७.४ अभिलेखको भण्डारण एवं संरक्षण

लोक सेवा आयोग
नेपाल शिक्षा सेवा, पुरातत्व समूह, पुरातत्व उपसमूह, राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणी, अनुसन्धान सहायक पदको
खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- ७.५ राष्ट्रिय अभिलेखालयको संकलनमा रहेका हस्तलिखित ग्रन्थहरु
७.६ नेपालमा अभिलेखालयको विकास
७.७ राष्ट्रिय अभिलेखालयको काम, कर्तव्य र अधिकार

द. प्राचीन/ साँस्कृतिक सम्पदा र ऐन नियम

- द.१ मूर्त तथा अमूर्त साँस्कृतिक सम्पदाहरु सम्बन्धी जानकारी
द.२ विश्व सम्पदास्थल एवं प्राचिन स्मारकहरु
द.३ पुरातात्विक अन्वेषण, उत्खनन एवं संरक्षण सम्बन्धी सामान्य जानकारी
द.४ नेपालमा रहेका सरकारी र सामुदायिक संग्रहालयहरु सम्बन्धी सामान्य जानकारी
द.५ अभिलेख संरक्षण ऐन, २०४६ र नियमावली, २०६२
द.६ प्राचीन स्मारक संरक्षण ऐन, २०१३ (संशोधन सहित) र नियमावली, २०४६
द.७ संस्कृति र पुरातत्व क्षेत्रसँग सम्बन्धित नेपाल सरकारबाट हस्ताक्षर गरेका अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धी

प्रथम पत्रको लागि यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरु सोधिने छ ।

प्रथम पत्र (वस्तुगत)					
भाग	खण्ड	विषयबस्तु	परीक्षा प्रणाली	अङ्कभार	प्रश्न संख्या × अङ्क
I	(A)	सामान्य ज्ञान (General Awareness)	बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQs)	३०	१५ प्रश्न × २ अङ्क = ३०
	(B)	सामान्य अभिक्षमता परीक्षण (General Aptitude Test)		२०	१० प्रश्न × २ अङ्क = २०
II	-	सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based -knowledge)		५०	२५ प्रश्न × २ अङ्क = ५०

प्रथम पत्रको **भाग (Part II)** सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job based -knowledge) को पाठ्यक्रमका एकाइबाट परीक्षामा यथासम्भव देहाय बमोजिम प्रश्नहरु सोधिने छ ।

पाठ्यक्रमका एकाइ	1	2	3	4	5	6	7	8
प्रश्न संख्या	3	4	2	3	4	2	2	5

नमूना प्रश्नहरु

१. संस्कृत भाषाको विशेषता कुन होइन् ?
A) देवभाषा B) परिष्कृत व्याकरण
C) भारोपेली परिवारको भाषा D) अनार्ष भाषा
२. वेदमा मात्र प्रयोग हुने लकार कुन हो ?
A) लट् B) लेट् C) लोट् D) लिट्
३. पाणिनीय व्याकरणमा कति प्रत्याहार प्रसिद्ध छन् ?
A) ४१ B) ४२ C) ४४ D) ४५

लोक सेवा आयोग

नेपाल शिक्षा सेवा, पुरातत्व समूह, पुरातत्व उपसमूह, राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणी, अनुसन्धान सहायक पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

४. कुन पद उपसर्ग होइन ?
A) उप B) अपि C) उत D) अति
५. कुन ग्रन्थ न्यायदर्शनसँग सम्बन्धित छ ?
A) न्यायामृताद्वैतसिद्धि B) न्यायरत्नमाला
C) जैमिनीयन्यायमाला D) न्यायमञ्जरी
६. 'मध्यमव्यायोगः' नाटकका स्रष्टा को हुन् ?
A) भास B) कालिदास C) भारवि D) श्रीहर्ष
७. 'प्यालियोग्राफी' भनेको के हो ?
A) अभिलेखहरु अध्ययन गर्ने विषय
B) कलात्मक लेखन पद्धति
C) प्राचीन लेखन पद्धति
D) लेखन सामग्रीको अध्ययन गर्ने विषय
८. तलका मध्ये कुन लिपि नेपालमा सबभन्दा पछि विकास भएको हो ?
A) देवनागरी
B) उत्तरलिच्छवी
C) रञ्जना
D) भुजिमोल
९. राष्ट्रिय अभिलेखालयको संकलनमा रहेको 'कारण्डव्यूह' ग्रन्थ कुन दर्शन सँग सम्बन्धित छ ?
A) शैव
B) बौद्ध
C) शाक्त
D) वैष्णव

एकाई ३ वाक्य रचना प्रक्रिया

१०. 'रामेण ग्रामो गम्यते' वाक्यको कर्तृवाच्य कुन हुन्छ ?
A) रामः ग्रामो गच्छति ।
B) रामेण ग्रामं गम्यते ।
C) रामः ग्रामेण गच्छति ।
D) रामः ग्रामं गच्छति ।
११. 'पच्' धातुको क्तप्रत्यायान्त रूप कुन शुद्ध हो ?
A) पक्त
B) पचित
C) पक्व
D) पक्त
१२. तलका मध्ये कुन संस्कृत वाक्य ठीक छ ?
A) ग्रामस्य परितः शैला सन्ति ।
B) ग्रामं परितः शैला सन्ति ।

लोक सेवा आयोग

नेपाल शिक्षा सेवा, पुरातत्व समूह, पुरातत्व उपसमूह, राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणी, अनुसन्धान सहायक पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- C) ग्रामात् परितः शैला सन्ति ।
D) ग्रामाणां परितः शैला सन्ति ।

१३. 'रामः क्षेत्रं अखनत् ।' यो वाक्यको नेपाली अनुवाद कुन हो ?

- A) रामले खेत खन्यो ।
B) रामले खेत खन्नेछ ।
C) रामले खेत खन्छ ।
D) रामले खेत खनेको छ ।

१४. 'गुरुले बालकलाई पाठ लेखाउनुहुन्छ ।' यो वाक्यलाई संस्कृत भाषामा अनुवाद गर्दा के हुन्छ ?

- A) गुरुणा बालकं लेखं लेखयति ।
B) गुरुः बालकं लेखं लेखयति ।
C) गुरुः बालकेन लेखं लेखयति ।
D) गुरुः बालकात् लेखं लेखयति ।

लोक सेवा आयोग
नेपाल शिक्षा सेवा, पुरातत्व समूह, पुरातत्व उपसमूह, राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणी, अनुसन्धान सहायक पदको
खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र (Paper II) :-
सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job based -knowledge)

खण्ड (Section) (A) :- ५० अङ्क

१. संस्कृत भाषा

- १.१ संस्कृत भाषाको परिचय र यसका विशेषता
- १.२ संस्कृत भाषाको वैज्ञानिक अध्ययन - ध्वनिविज्ञान, वर्णविज्ञान, रूपविज्ञान, वाक्यविज्ञान र अर्थविज्ञान
- १.३ वैदिक संस्कृत भाषा र लौकिक संस्कृत भाषाको सामान्य परिचय र भिन्नता

२. संस्कृत व्याकरण

- २.१ वर्ण समाप्ताय र प्रत्याहारको परिचय
- २.२ वर्णोच्चारणस्थान, प्रयत्न, संज्ञा र सन्धिको परिचय
- २.३ सुबन्त शब्दहरूको प्रयोग साधन, रूपावली ज्ञान र वाक्यमा प्रयोग
- २.४ तिङन्त शब्द र धातुहरूको प्रयोग साधन, रूपावलीको ज्ञान र वाक्यमा प्रयोग
- २.५ कृदन्त, तद्धितान्त शब्द निर्माण प्रक्रिया र प्रयोग
- २.६ कारक र समासको परिचय र प्रयोग
- २.७ स्त्रीप्रत्ययान्त शब्द निर्माण प्रक्रिया

३. वाक्य रचना प्रक्रिया

- ३.१ कर्तृवाच्य, कर्मवाच्य, भाववाच्यको वाक्य प्रयोग
- ३.२ कर्तृवाच्य, कर्मवाच्य, भाववाच्यको वाच्य परिवर्तन
- ३.३ अशुद्ध वाक्यको शुद्धीकरण
- ३.४ संस्कृत भाषाबाट नेपाली भाषामा अनुवाद
- ३.५ नेपाली भाषाबाट संस्कृत भाषामा अनुवाद

४. संस्कृत वाङ्मय र यसका प्रमुख स्रष्टाहरू

- ४.१ वेद, उपवेद, ब्राह्मणग्रन्थ र उपनिषद्को परिचय
- ४.२ स्मृतिग्रन्थहरू र वेदाङ्गको परिचय
- ४.३ पुराणको लक्षण, पुराण र उपपुराणको नाम
- ४.४ रामायण र महाभारत सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- ४.५ भास, कालिदास, अश्वघोष, भारवि, भवभूति, माघ, बाण भट्ट, श्रीहर्ष, प्रताप मल्ल, शक्ति बल्लभ, छविलाल, सुकृतिदत्त पन्त, कुलचन्द्र गौतम, पण्डितराज सोमनाथ सिग्देलको परिचय र कृतिहरू
- ४.६ संस्कृत महाकाव्य, खण्डकाव्य, चम्पूकाव्य, नाटक र गद्यकाव्यको सामान्य परिचय
- ४.७ प्राच्य दर्शन र तन्त्रको सामान्य परिचय

खण्ड (Section) (B) :- ५० अङ्क

५. धर्म, दर्शन र इतिहास

- ५.१ हिन्दु दर्शनको उत्पत्ति र विकास
- ५.२ शैव, वैष्णव, शाक्त, सौर्य र गाणपत्य संप्रदाय सम्बन्धी सामान्य जानकारी

लोक सेवा आयोग

नेपाल शिक्षा सेवा, पुरातत्व समूह, पुरातत्व उपसमूह, राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणी, अनुसन्धान सहायक पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- ५.३ बौद्ध दर्शनको उत्पत्ति र विकास
- ५.४ बुद्धका उपदेशहरू (चतुआर्य सत्य र अष्टाङ्गिक मार्ग)
- ५.५ निर्वाण एवं बोधिसत्व सम्बन्धी धारणा
- ५.६ बुद्ध धर्मका विभिन्न सम्प्रदायहरू
- ५.७ नेपालमा प्रचलित मुख्य मुख्य अन्य धर्महरूका बारेमा सामान्य जानकारी
- ५.८ लिच्छवी, मल्ल र आधुनिककालिन इतिहासको सामान्य जानकारी

६. लिपिविज्ञान

- ६.१ नेपालमा विभिन्न कालमा प्रचलनमा रहेका लिपिहरूको विकासक्रम
- ६.२ ब्राह्मी, पूर्वलिच्छवी, उत्तर लिच्छवी लिपिहरूको जानकारी
- ६.३ नेवारी लिपिका विभिन्न प्रकारहरू सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- ६.४ प्राचीन देवनागरी लिपि

७. नेपालमा अभिलेख व्यवस्थापन

- ७.१ अभिलेख एवं कागजातको परिभाषा
- ७.२ अभिलेखको प्राप्ति
- ७.३ अभिलेखको सूचीकरण एवं वर्गीकरण
- ७.४ अभिलेखको भण्डारण एवं संरक्षण
- ७.५ राष्ट्रिय अभिलेखालयको संकलनमा रहेका हस्तलिखित ग्रन्थहरू
- ७.६ नेपालमा अभिलेखालयको विकास
- ७.७ राष्ट्रिय अभिलेखालयको काम, कर्तव्य र अधिकार

८. प्राचीन/ साँस्कृतिक सम्पदा र ऐन नियम

- ८.१ मूर्त तथा अमूर्त साँस्कृतिक सम्पदाहरू सम्बन्धी जानकारी
- ८.२ विश्व सम्पदास्थल एवं प्राचिन स्मारकहरू
- ८.३ पुरातात्विक अन्वेषण, उत्खनन एवं संरक्षण सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- ८.४ नेपालमा रहेका सरकारी र सामुदायिक संग्रहालयहरू सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- ८.५ अभिलेख संरक्षण ऐन, २०४६ र नियमावली, २०६२
- ८.६ प्राचीन स्मारक संरक्षण ऐन, २०१३ (संशोधन सहित) र नियमावली, २०४६
- ८.७ संस्कृति र पुरातत्व क्षेत्रसँग सम्बन्धित नेपाल सरकारबाट हस्ताक्षर गरेका अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धी

द्वितीय पत्रको लागि यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिनेछ।

द्वितीय पत्र (विषयगत)					
पत्र	विषय	खण्ड	अङ्कभार	छोटो उत्तर	लामो उत्तर
द्वितीय	सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based-Knowledge)	(A)	५०	६ प्रश्न × ५ अङ्क = ३०	२ प्रश्न × १० अङ्क = २०
		(B)	५०	६ प्रश्न × ५ अङ्क = ३०	२ प्रश्न × १० अङ्क = २०